

Trine Pertou Mach i RÆSON:

Europas tudefjæs

eller: Når verden pludselig åbner sig

”Ratifikationsprocessen skal ikke udskydes, den skal ganske enkelt afblæses. Vi har en helt ny og unik chance for at få sat kritisk lys på EU-traktaternes fødselsfejl og mangler. En mulighed, der alene er opstået med opbruddet mod den ikke-lyttende europæiske elite og kursen mod ny-liberalisme og afdemokratisering.” Det skriver Trine Pertou Mach, der er talsperson for *UdfordringEuropa*: ”Med et virkeligt politisk lederskab kan dette fantastiske demokratiske momentum udnyttes til at opdatere EU-samarbejdet. Den virkelige politiske leder vil åbent erkende, at det ikke er et spørgsmål om, at integrationen går for hurtigt – men at den går i forkert retning.”

I artikelserien ”Logbog: Europa” duellerer Trine Mach (medlem af SF, talsperson for ”UdfordringEuropa”) og Ellen Trane Nørby (MF for Venstre og formand for partiets Europaudvalg).

Af Trine Pertou Mach

SIKKET postyr, det skaber, når borgerne i Europa siger deres mening. Hvor er der mange alvorstunge ansigter og avisartikler om krise og stilstand. Hvor bruges der mange spaltmillimeter på meningsdanneres og analytikers udlægninger af krisens karakter, og på forskellige scenarier for, hvordan det måske alligevel kan lykkes at få den forkastede EU-forfatning ratificeret rundt omkring i det ganske EU. Hvor er der mange kreative udlægninger af, hvorfor borgerne dog kunne finde på at sige nej tak til forfatningen. Udlægninger, der alle sammen har samme kerne: Nemlig at folk var bange, dumme, indskrænkede eller små-nationalistiske (nærmest racistiske), fordi de sagde nej til EU-forfatningen. Alt sammen grunde, der i hvert fald ikke måtte have noget at gøre med Forfatningstraktaten.

Sidste uges topmøde var præget af en stemning, som var Europa ved at bryde sammen. Alle regeringsledere løb rundt om hinanden for at undgå at sige det højt, som var evident for flere millioner EU-borgere: At forfatningen var blevet forkastet, fordi den var for elendig et svar på Europas og borgenes problemer og ønsker. Det var interessant at se, hvordan ingen af regeringslederne havde lyst at være den, der højt sagde, at der godt kan slukkes for respiratoren – forfatningen er død. Selv om det måske ville have været det mest indlysende udtryk for det politiske lederskab, som man kunne have respekt for som borger i en tid som denne.

Ikke en krise, men en chance

Men selvfølgelig: En global verden og angsten for fremtiden – og ens eget job – kan få folk til at reagere på forskellig vis. Når verden med ét ikke længere kan forstås ud fra det kompas, man kender, så melder utrygheden og angsten for fremtiden sig. Når verden pludselig åbner sig med ukendte muligheder, så kan det godt give sved på panden hos mange. Det er helt forståeligt og forklarligt. Selvfølgelig er man som regeringsleder skuffet over, at borgerne ikke var med på den EU-forfatning, der nu har været kompas for ens navigeren i det EU-politiske landskab. Og selvfølgelig bliver man bange, når det pludselig ikke længere virker.

For mig er det imidlertid et tegn på håb. En spirende demokratisk medleven og muligheden for at skabe et bæredygtigt og fremtidssikkert EU. Et tegn på, at folk gerne vil have indflydelse på indretningen af deres samfund og omgivelser. Det nye sker, når den, der er tiltænkt tilskuerens rolle, begynder at blande sig, som Carl Scharnberg skrev. Og det gjorde borgerne sandelig.

Det er lidt for meget tudefjæs, når man stædigt bliver ved at tale om krise og dumme borgere. Hverken EU eller Europa er i krise. Krisen gælder højst politikernes og EU's legitimitet. Topmødet gav i virkeligheden flere associationer til en midaldrende

mand, der er ramt af den berømte panikalder. Det var et chok for regeringslederne, at de virkelig var ude af trit med befolkningerne – selvom hele processen med konventet og det efterfølgende forfatningsudkast var sat i værk for at komme den manglende folkelige forankring og legitimitet til livs.

Verden er jo ikke ved at brase sammen! Nej'ene i Frankrig Holland (og meningsmålinger i adskillige andre lande) har givet os en helt unik chance for at give EU den opdatering, Unionen så længe har trængt til. Det er Europas store mulighed. Ratifikationsprocessen skal ikke udskydes, den skal ganske enkelt afblæses. Vi har en helt ny og unik chance for at få sat kritisk lys på EU-traktaternes fødselsfejl og mangler. En mulighed, der alene er opstået med opbruddet mod den ikke-lyttende europæiske elite og kursen mod ny-liberalisme og afdemokratisering.

Venstrefløjens EU

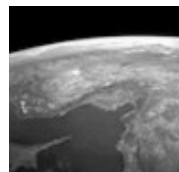
Med et virkeligt politisk lederskab kan dette fantastiske demokratiske momentum udnyttes til at opdatere EU-samarbejdet. Den virkelige politiske leder vil åbent erkende, at det ikke er et spørgsmål om, at integrationen går for hurtigt – men at den går i forkert retning.

Tænkepausen skal ikke bare anvendes til at pumpe en masse penge ud på kampagner for at overbevise borgerne om at Forfatningen ikke er så dum endda, og at de stemte forkert første gang. Så bliver plan D til D for dumhed. Meningsløsheden i en forfatning, der fortsætter kursen væk fra bæredygtighed og social retfærdighed for de nære og de fjerne, fik folk til at sige stop. Den leverede ikke de nødvendige løsninger, men rummer en del kilder til de nære problemer med pres på sociale systemer, miljøproblemer, arbejdsløshed, marginalisering og manglende demokratisk indsigt. Det var EU's overordnede udviklingstendens, der fik et skud for boven.

Skal planen derfor have et bogstav, må det være plan O for "opdatering" af EU. Det kræver en helt ny forhandling. Der skal sættes fokus på at tackle de virkelige nationale og internationale problemer – afdemokratisering, multinationale selskabers magtovertagelse, fattigdom i verdens fattigste lande, arbejdsløshed, marginalisering og social dumping. EU skal gives et socialt ansigt. Det brølende indre marked og de frie markedskræfter, der med tiden også skulle markedsføre uddannelse, sundheds- og sociale serviceydelser, skal gøres til EU-landenes tjener, ikke vores hersker.

Det solidariske og bæredygtige frihedsprojekt har altid været venstrefløjens projekt. Efter årtiers erfaring med nyliberalisme og polarisering må venstrefløjens på banen og sætte dagsordenen for den opdatering af EU, der skal redde det så nødvendige europæiske samarbejde. Den kamp havde været tabt med et ja – med de to nej'er og en afblæsning af ratifikationsprocessen, kan kampen for at genvinde demokratisk kontrol for alvor begynde.

Tænk om panikalderens EU foretog det klassiske skift: Droppede den ældre model anno 1957 og sprang ud med en ny og opdateret fiks model for samarbejdet, der kan tage vare på EU, Europa og verden anno 2005.

Trine Pertou Mach er cand.scient.pol. fra Århus Universitet. Hun arbejder som programkoordinator i Mellemløst Samvirke på Det Arabiske Initiativ (Nordafrika og Mellemøsten), er talsperson for organisationen Udfordring Europa og medlem af SF. Sidder i styrelsen for tænketanken NyAgenda. Specialist i den arabiske verden, menneskerettigheder, demokratisering og civilsamsfundsudvikling. Beskæftiger sig en del med kvinders rettigheder i den arabiske verden. 1998-2001 ansat som politisk akademisk medarbejder i EU-parlamentet med fokus på EU's institutionelle forhold (åbenhed, integration, komitologi, traktatforhandlinger og regeringskonferencer). 2001-3 ansat på EU-kommissionens delegation i Kairo, Ægypten, med ansvar for NGO-bistand, civilsamsfund, demokrati og fattigdomsbekæmpelse; dækkede menneskerettigheds-situationen i landet. 2003-4 ansat i WWF Verdensnaturfonden, København, som leder af et demokratiudviklingsprojekt i Kaliningrad. Er tidligere talsperson for Junibevegelsen (2000-2005). Har skrevet en række debatindlæg og bidrag til bøger (bl.a. "Udfordring Europa", Forlaget Politisk Revy (2002); "Scenarier for europæisk samarbejde. Hvidbog om fire mulige udviklinger af det europæiske samarbejde" (2004); "Smag på Europa" med Ellen Trane Nørby (2004). Hun er foredragsholder og

debattør, og har bl.a. været kommentator for Dagen og

dagbladet Information.

Ellen Trane Nørby i RÆSON:

EU skal være stærkere, men slankere

”Man kan tale om ’New Europe’ mod ’Old Europe’. *New Europe* er landene, der har viljen til vækst og arbejdspladser: Storbritannien, Irland, Holland, Skandinavien og Østeuropa. *Old Europe* er - med undtagelse af Holland - de gamle kernelande i EU. De er, med Frankrig i spidsen, de lande, som forskræmt forsøger at stemme sig ud af virkeligheden. Arketyperne er franskmænd, der ikke kan forstå, man ikke bæredygtigt kan stemme sig til en 20-timers arbejdsuge.” Det skriver Ellen Trane Nørby, der er MF for Venstre og formand for partiets Europaudvalg. Hendes opfordring lyder: ”EU skal være stærkere, men slankere. Målet skal ikke være at blive ’den stadig snævrere union’, men verdens førende vidensøkonomi.”

I artikelserien ”Logbog: Europa” duellerer Trine Mach (medlem af SF, talsperson for ”UdfordringEuropa”) og Ellen Trane Nørby (MF for Venstre og formand for partiets Europaudvalg).

Af Ellen Trane Nørby

EU-TOPMØDET d. 16.-17. juni udtrykte rådvildheden efter det franske ’non’ og hollandske ’nee’. Nejsidens forsikring om, at traktatens fald blot betyder, vi bare fortsætter med Nice, blev tydeligt gjort til skamme. EU-samarbejdet har behov for reformer. Det behov fortsætter selvfølgelig med at eksistere, hvis den traktat, som skulle udfylde behovet ikke træder i kraft. Det drejer sig ikke om manglende respekt for et nej. Traktaten træder jo for pokker ikke i kraft. Det drejer sig om, at reformbehovet fortsat eksisterer. Hvordan genopfinder man den dybe tallerken, når forfatningstraktaten er svaret på reformbehovet? Det er en absurd øvelse. Det overhængende spørgsmål er derfor: hvad nu, Europa? De sidste dage har givet tre svar:

Kommissionens kommunikationskommissær Margot Wallström har lanceret en plan D. D har skiftende betydning. Demokrati. Dialog. Deltagerdemokrati. Wallström har endda talt om ’Digestion’ [fordøjelse, forståelse]. Det lyder alt sammen søgt og forkeret, og det er da også den forkerte vej at gå. Det vender jeg tilbage til.

Finlands tidligere statsminister Esko Aho mener, vi skal udnytte krisen. Aho var den finske statsminister i 1990’erne, som forvandlede Finland fra skovland til Nokia Nation. Fra træsprit og knive i inderlommen til højteknologisk forbillede med

førstepladser på stribe. Esko Aho siger, at et demokrati som regel skal ud i en krise, hvor behovet for reformer er tydeligt for enhver, for at samle den nødvendige vilje til reformer. Man skal altså stå med næsen ud over afgrundens rand for at sikre at alle er med. Det er utrolig kedeligt, at man som en narkoman skal ramme bunden, før man kan tage sig sammen, men sammenligningen er nærliggende.

EU’s luxembourgske formand, Jean-Claude Juncker, har opstillet to visioner for Europa. Den ene står for det indre marked og frihandel, den anden står for politisk integration. De to lejre blev pinligt tydelige på EU-topmødet. Selv tilhører Juncker linjen for yderligere politisk integration og forsøgte derfor at gøre det klart, at denne linje er nødvendig for at bringe Unionen videre. Men er det nu også rigtigt?

New Europe: Viljen til vækst og arbejdspladser

Jeg mener, man kan tale om ’New Europe’ og ’Old Europe’. *New Europe* er landene, der har viljen til vækst og arbejdspladser. I EU drejer det sig om Storbritannien, Irland, Holland, Skandinavien og Østeuropa. *Old Europe* er, med undtagelse af Holland, de gamle kernelande i EU. De er, med Frankrig i spidsen, de lande, som forskræmt forsøger at stemme sig ud af virkeligheden. Arketyperne er franskmænd,

der ikke kan forstå, man ikke bæredygtigt kan stemme sig til en 20-timers arbejdsuge.

Når Jean-Claude Juncker siger, at forfatningstraktaten er det bedste mulige kompromis, har han meget ret. Hvis Frankrig vil have 'mere af deres vilje', er det i direkte modstrid med New Europe, herunder netop Holland. Derfor er det en dødfødt forestilling for hele EU.

En ting helt, bedre end to ting halvt

New Europe med Storbritannien og Danmark i spidsen er altid blevet betragtet som bagstræberisk. Men det er, netop fordi det er Old Europe – EU's gamle kernelande - der naturligt har sat målestokken. New Europe måler ud fra frihed og frihandel, Old Europe måler ud fra protektionisme og angst for fremtiden. EU rummer både Old og New Europe og er på mange måder historien om de gode intentioner. Men det er også kernen i problemet, nemlig at EU har mange gode intentioner på både alt for mange områder:

Når man kigger på de enkelte delområder af EU, er det svært ikke at se de gode intentioner i det hele. Vi kan i samme åndedrag dog også tørt konstatere, at det også er svært ikke at se de udeblevne resultater. De to ting hænger uløseligt sammen. EU vil løfte det hele på én gang, og ender derfor med at sidde fast i rampen.

Lissabonstrategien er den kanoniske opsummering på dette syndrom.¹ Store ord om hvordan Europa skulle blive verdens førende vidensøkonomi på ti år. Barosso-kommissionens har også erklæret det som sin absolutte førsteprioritet. I dag kan vi dog midtvejs konstatere, at vi er langt fra halvvejs. Hvorfor?

Vi vil som sagt for meget på samme tid. Ikke nok med vi vil overgå amerikanerne som verdensførende og kinesernes vækstrater, nær, arbejdspladserne skal samtidig være bæredygtige og markedsøkonomien social. Hvad er der galt med bæredygtige arbejdspladser og social markedsøkonomi? I sig selv ingenting. Men når man taler om arbejdspladser og økonomi i både Danmark og Slovakiet på samme tid, har vi ikke med absolutte størrelser at gøre. Og mens vi diskuterer, snakker og skaber samtalerum, bliver vi europæere fattigere for hver evig eneste dag i forhold til amerikanerne og kineserne. På den måde er Lissabonstrategien som pianisten på Titanic: Sød musik på katastrofekurs.

¹ Se Ellen Trane Nørby's RÆSON-artikel: "Kan EU indhente USA?" (15. april 2005)

Hva' nu, Europa? Back to basics!

Jeg skrev tidligere, at Wallströms plan D er grundlæggende forkert. D står for "dødsdømt" i mit hoved, fordi det er udtryk for, at Wallström vælger at køre videre i fuldstændig samme rille som hidtil. EU forekommer ikke relevant for almindelige menneskers dagligdag. Det er ingen nyhed, det er vi alle med på. Løsningen har hidtil været at forsøge at hælde flere populære områder i bøtten, fx fødevarer og dyrevelfærd. Der er absolut intet galt i dyrevelfærd og fødevarer sikkerhed - og det er også klart grænseoverskridende områder. Men problemet er EUs manglende beslutningsdygtighed. Plan D kører i fuldstændig samme rille. Nu skal vi ved deltagerdemokrati, europæiske højskoler og rundbordssamtaler forstå den europæiske drøm.

EU har ALDRIG kunnet skabe demokratisk legitimitet ved rundbordssnak eller ved at købe social legitimitet gennem støtteordninger. Tværtom er disse tiltag-oven-på-tiltag roden til skepsisen overfor projektet. EU fremstår som apparatet, der vil blande sig i alt. Derfor minder Villy Søvndal, når han foreslår en 'social pagt', ikke så meget om pianisten på Titanic som om Saddam Husseins sidste informationsminister, der hårdnakket påstod, at amerikanerne var langt fra Bagdad.

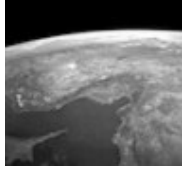
EU-samarbejdet er et praktisk, økonomisk og politisk samarbejde. Legitimiteten skal findes i praktiske løsninger på reelle problemer i folks dagligdag og bevidsthed. Vi skal med andre ord til at se resultater. Vi skaber ikke resultater ved konstant at udvide ansvarsområdet, men ved at fokusere på det basale, som vi alle har været enige er af det gode: Vækst og arbejdspladser gennem Det Indre Marked.

Vi skal med andre ord *back to basics*. EU skal være stærkere, men slankere. Målet skal ikke være at blive 'den stadig snævrere union', men 'verdens førende vidensøkonomi' – først gennem udførelsen af Det Indre Marked, dernæst gennem fælles investeringer i uddannelse og forskning. Det Indre Marked er langt fra gennemført – og selvom det har skabt over 2 mio. arbejdspladser alene i EU-15 landene, kan det blive meget bedre. EU's legitimitet skal findes i et fuldføre Det Indre Marked, afskaffe støtteordninger og gøre Europa til verdens førende vidensøkonomi gennem uddannelse og forskning.

Det er en fantastisk målsætning, som i sig selv er svært at tilvejebringe. At blande det sammen med alt muligt andet som forsøg på at købe social legitimitet, gør det ikke kun sværere at nå målet, det

har også den stikmodsatte effekt, nemlig en forøgelse af afstanden til borgerne.

Vi skal back to basics, tilbage til drømmen.

Ellen Trane Nørby, MF (V) siden februar 2005 er kulturpolitisk ordfører for Venstre og formand for partiets Europaudvalg. Hun har tidligere været præsident for LYMEC, den liberale ungdomsorganisation i Europa. Ved Europaparlamentsvalget i juni 2004

opnåede hun med knap femogtyvetusinde stemmer en suppleantpost. Inden hun blev valgt til Folketinget har hun Kunsthistorie med sidefag i samfundsfag og arbejdet med formidling; samt arbejdet meget med demokratiudvikling og undervist på seminarier for unge i bl.a. Mozambique, i Ukraine og på Balkan.